

Vriendschappen

Vanaf 18 maanden ontwikkelen de eerste vriendschappen. Rond hun tweede verjaardag hebben de meeste kinderen een vriend.

Observeren

1. Waaraan merk je dat kinderen elkaars vriend zijn? Beschrijf hun gedrag.
2. Welke vriendschappen zie je in de leefgroep? Hebben kinderen meerdere vrienden?
3. Hoe reageren kinderen wanneer hun vriendje 's ochtends aankomt of 's avonds vertrekt?
4. Op welke manieren zoeken kinderen contact met elkaar?
5. Sommige kinderen komen voltijds naar de kinderopvang, andere deeltijds. Zie je een verschil wat betreft hun interacties met andere kinderen?
6. Zijn vriendschappen ook een basis om met negatief gedrag te leren omgaan? Zie je een verschil bij conflicten?
7. Wanneer kiezen kinderen om met een vriend te spelen? Welke spelletjes krijgen hun voorkeur?
8. Merk je dat vriendschappen tussen kleine kinderen groeien? Waaraan zie je dat?
9. In hoeveel verschillende ruimtes komen kinderen op een dag en hoeveel verschillende begeleiders zien ze? Beïnvloedt dat hun interacties met andere kinderen?
10. Welke verschillen zie je tussen vriendschappen bij oudere en jongere kinderen in de groep?
11. Zie je een verschil in de interacties tussen broers en zussen in de kinderopvang en contacten tussen vrienden?

Vriendschappen

Vanaf 18 maanden ontwikkelen de eerste vriendschappen. Rond hun tweede verjaardag hebben de meeste kinderen een vriend.

Uitproberen

1. Drukke spelletjes zoals achter elkaar aanlopen en ergens opklimmen zorgen voor veel gezamenlijk plezier. Dat spel kan binnen, maar buiten is het fijner omdat lawaai en drukte daar minder storen.
2. Bij het ontstaan en het onderhouden van vriendschappen is het belangrijk om tijd door te brengen als duo. Geef kinderen voldoende speelkansen samen.
3. Zorg dat er in de leefruimte ook gezellige hoekjes zijn waarin twee vrienden samen kunnen wegkruipen.
4. Sta soms toe dat een ander kind niet mee mag spelen. Op deze manier kan de vriendschap tussen de andere twee kinderen groeien.
5. Als begeleider kan je de interacties tussen kinderen gaande houden via gesprekjes of door de kinderen bij een spel te betrekken. Dit gaat het gemakkelijkst wanneer je zelf actief meespeelt.
6. Vertel ouders over de vriendschappen van hun kinderen. Je kan ouders van vrienden ook met elkaar in contact brengen.
7. Kijk kritisch naar de praktische organisatie van de kinderopvang zoals de ruimte, de verdeling in leefgroepen en het aantal begeleiders dat kinderen elke dag zien. Durf creatief te zoeken naar andere mogelijkheden.